Norman Károly

Darázsfészek

XI. Életvitelszerűen

Vannak dolgok, amelyek lebonyolítása, nehézségek ide, nehézségek oda, nem tűr halasztást. Szilvia óvatosan meztelenre vetkőzött deréktól lefelé, majd felhúzta édesanyja varrta bő szoknyáját, amelyet egy régi diákbálon használt egyetlen alkalommal, és csak kegyeletből nem szabadult meg tőle.

Anya, ha tudnád.

A probléma megoldása ily módon simább volt, mint amennyire a félelmei elébe vetítették. A darazsak persze kirajzottak, kísérleteztek a tapasztalatszerzéssel, de a szoknya megakadályozta őket. Ez tehát rendben van, annál is inkább, mert az elmúlt tíz év alatt nem kényszerült arra, hogy hasonló gondjait a lakásán kívül kelljen elintéznie. Mindössze három gyötrelmes hét volt kivétel, Károlynál. Károly azt örökölte, hogy az ülőkére és a fedőlapra is habos kartonból készült ruhát húzott. Mintha valaki a leveses tányérba, a leves alá hímzett terítőt alkalmazna. Összerázkódott. Az iskolai illemhelyek minden nyilvános illemhely elrettentő prototípusát jelentik; a más lakásában uralkodó, amúgy ismeretlen szokások pedig Károly vénlányos mintázata szerint ítéltetnek meg. Csak itthon jó.

És most: a fürdés. A ránctalanító, a hidratáló, a bioaktív, a dezodoráló, az egész vegyipar – ha én darázs volnék, ezt frontális támadásnak venném. Rendben, ezután büdös leszek; most már úgyis mindegy, ha eddig sem segítettek a mesterséges illatú varázsszerek, csak a laposka pénztárcámat apasztották. Mosószappan, ha van. És ha valakinek ajándékozni támadna kedve, el kell térnie a szokványos megoldásoktól.

Óvatosan beleereszkedett a kádba, tarkóját a peremre támasztotta, a hajában, közvetlenül a fejbőrénél haragos zsibongás kezdődött. Halálfélelemben fogta meg a legalább tíz éve száradó, megkövült mosószappant. Ahogy megnedvesítette, és kezdett a szaga érződni, rajnyi lódarázs indult felderítésre.

A szappan tisztaságszag, dögöljetek meg. Egyszer megkérem Károlyt, szagolja meg a frizurámat.

A darazsak rászálltak a kezében tartott szappanra, majd a csempén és a kád szélén vad tisztálkodásba kezdtek, az egyik centiméterekre hajtogatta a szárnyát a szemétől, természetellenesen nagynak látszott, még

lódarázsmértékkel is. Végül visszatértek a fejébe. Úgy látszik, a mosószappan engedélyezett vegyszer.

Károly. Öt éve nem látta, hála az égnek. Károly egyáltalában nem volt nevelhető, bármi változást mutatott ma, holnapra visszaesett a régi rigolyáiba. Ennél is nagyobb baj a végtelen unalmassága. Kizárólag folytatásos szappanoperákhoz foglalta le a tévét, miközben, mint évek óta s azután is, Szilvia egyetlen szórakozását az ismeretterjesztő műsorok jelentették volna, ha már az egyetemről ki kellett maradnia; a kapcsolatuk néhány hónapja a szellemi éhhalál szélére sodorta a lányt. Szilvia rendszerint hideg dühöt érzett, amikor visszaemlékezett arra a szokására, hogy Károly az ő minden mondatának a második felét gyorsan megismételte, mint valami nagyon közeli visszhang, ámde semmit soha hozzá nem tett. Szilvia a vége felé egyszer-kétszer azt játszotta, hogy a mondatán váratlan ponton csavart egyet, amitől a férfi elméje csaknem hasra esett, és határozottan dühbe gurult.

Összetett érzés volt: Szilvia visszaemlékezett a kezdet izgalmas ígéretességére, amely végletes ellentétben állt a folytatással. Kétségtelen, ő volt az első férfi az életében, s eddig az egyetlen is; ám ha az első meghatározza a következőket, hát semmi jó nem várható.

Károly ötévnyi könyvtároskodás után jelent meg az életében, azzal, hogy ő a közvetlen fölöttese. Érdekes, eddig egész jól megvolt nélküle. És mit csinál a kisasszony? Katalogizál, mit csinálna egy könyvtáros, Első úr. Mutassa. Elővette a fiókokat, amelyekben több ezer, kézzel körmölt katalóguscédula várakozott a gépírásra; a könyvtárnak azonban írógépe sem volt. Kisasszony, miért nem folyamodott valami fejlettebb technika iránt? Szilvia ránézett, hosszan, szótlanul. Első némileg zavarba jött. Addig ugyan nem jutott, hogy egészében átgondolja a lány és a könyvtár valós helyzetét, mégis bizonytalan lelkiismeret-furdalás ébredt benne, és köszönés nélkül távozott. Másnap azonban hóna alatt egy ócska személyi számítógéppel tért vissza, amelyet a folyóirat-archívum legutolsó beruházása során cseréltetett le pár hónapja. Írógép helyett meg fog felelni. Ez az eszköz aztán egészen addig nem állt munkába a könyvtárban, amíg Szilvia és Első Károly azon a napon megkezdődött kapcsolata tartott. Első Károly Szilviánál legalább húsz évvel idősebb volt, ennek minden jellembeli és rigolya természetű következményével. Sőt, így utólag, csöndes utálkozással visszaidézve, a testiekkel is. Nem lehet véletlen, hogy a férfi összes korábbi kapcsolata kudarcba fordult. Vajon Szilviáról hogyan vélekedne egy igazi férfi? Egyáltalában milyen lehet egy igazi férfi?

Tulajdonképpen nem is kellemetlen állapot: epekedni, vágyni egy igazi férfira, jövet-menet biztonságos távolságból elképzelni az utcán az

embereket, és közben csöndesen öregedni. Kialakulnak kényelmes vénlány-szokások, amelyek föladásához egyre több erő kellene, és lassan tudatosodik a gondolat: ez nem is volna olyan nagyon kívánatos. Félelemmé erősödik a hamvába holt vágyakozás. Ami a nemiséget illeti, ahhoz most a rém is alaposan hozzátett. A darazsak pedig valószínűleg egyszer s mindenkorra üvegfalat vonnak köréje.

***

Jó korán beért a könyvtárba, de alig volt képes összpontosítani: egyre jobban szédült az éhségtől. Többnyire csupán kiszaladt a boltba valamilyen felvágottért, és a könyvtárban étkezett. Mindeddig nem jutott eszébe, hogy az önkiszolgáló étteremben való ebédelésért sóvárogjon. Most azonban, a természeti akadályok hatására, szinte a fájdalomküszöbig emelkedett ez a vágya, plasztikusan maga elé képzelte a szalontüdőt, vesevelőt, kelkáposztafőzeléket fasírttal. Már dél is elmúlt, amikor a helyzet alapvetően megváltozott. Ugyanis reménytelen éhségében fölsírt, a gyomra megkordult, és e hangegyüttesbe harsány dörgéssel bekapcsolódtak a darazsak. Ez volt az az impulzus, amely átmenetileg helyre billentette a lelki egyensúlyát.

Szilvia nő volt, örökletesen belekódolva a gondoskodás ösztöne, és most: felismerte, hogy a darazsak lakhelyének, és nekik maguknak is, enniük kell. Mégpedig haladéktalanul. Frissen fölpattant, kiskabátot vett, és a közeli háztartási boltba ment. Mielőtt belépett, megpróbálta elképzelni, mi történik majd odabent. H. Szilvia lódarázsnak látszó tárggyal kirabolta a háztartási boltot; beismerő vallomást tett volna, de a vizsgálóbíró szétszaladt.

Hajában halálos csönd. Zavartalanul megvette az éthordót. Kint, a mocorgás és röpdösés újraéledésekor megkísérelte rekonstruálni a helyzetet. A darazsak a gyilkos támadása előtt is elnémultak. Most – nem lévén, ami elvonja a figyelmét – úgy érezte, hogy szinte lenyomta a fejét a hajában megbújó szörnyű feszültség. Ezt a készenlétet és összpontosítást az ő legmagasabb fokú izgalmának kipárolgása okozhatta akkor is, most is. Konszolidált nő, szerényen elegáns ruházatban, frizurájában robbanásra kész, élesre töltött darázsfegyver, ne tegyenek hirtelen mozdulatokat!

Ha azt akarja, hogy csöndben legyenek, állandóan a legmagasabb feszültség állapotában kell lennie, soha nem nyugodhat meg, és a feszültséget okozó helyzetekhez sem szokhat hozzá. Nyilvános környezetben soha nem lesz többé gyerek, haha! Nem veszít semmit, ideges természet. Már egy kéjgyilkos is kihozza a sodrából. Az ám, ha tényleg ideges ter-

mészete volna, nem pár nap, hanem pár év alatt szokna össze egy darázsfészekkel. Hát csak nyugalom.

Haladt az önkiszolgáló étterem felé, a lódarazsak pedig intenzív forgalmat bonyolítottak le a külvilág és a hajzata között. Mintegy érdeklődéssel szemlélte az elrugaszkodó repülő alkalmatosságokat, amelyek kimászás után leejtették magukat egy-két deciméterrel, és mire motorjukat maximális teljesítményre kapcsolták, a megfelelő sebességet is elérték a helyzeti energiájuk rovására. Egy pillangó esetében ezt neveznék kecses libbenésnek. Miért indulnak így? Mert az elrugaszkodással szétzilálnák a frizuráját. Igazán lovagias rovarok. Ámde hová mennek? Végre meglátta: a szemetes edények, kukák, elszállításra váró, rothadt konyhai hulladékot tartalmazó műanyag zacskók és az ő teste között közlekednek. Összerázkódott az undortól. Tiszta nő lévén, az a gondolat, hogy közvetlen testi kapcsolatba kerül a város szemetével és utcai ürülékével, esetleg a gépkocsik elgázolta macskák bomló tetemével, megint a sokk határáig menőleg megrázta. Minden törekvése arra irányul, hogy ezektől a dolgoktól távol tartsa magát, azaz kizárja az életéből ezt a mocskos világot. Tegnap óta pedig olyasmikre kényszerül, amiknek a tudomásul vétele még egy fele ennyi idős lány idegzetét is a végsőkig próbára tenné, egyes dolgokat pedig életre szóló sérülésként boncolhatna ki a lelkéből a pszichoterapeuta.

Kutyaszart hord egy élő elevátor a féltett hajába. Haha. Kéjgyilkos akarja kiontani a beleit, és előtte marják halálra a belőle kirepülő lódarazsak. Haha! Anyu, este elmondod, hogy a te hajadban volt-e lódarázsfészek, és mit tettél vele. Mit szólsz, anyu, idén nem viszek virágot a sírodra.

Az utca másik oldalán egy férfi szemöldöke és szája között három centivel megnőtt a távolság.

Szilvia megállt az önkiszolgáló étterem Coca-Cola reklámokkal teleragasztott üvegportálja előtt, az egész arca reszketett, szája és szeme zuga rángatódzott. Próbált megnyugodni, de ez igen lassan ment. Fejében kívülbelül hallgatás. Végre mély levegőt vett, bevonult, a tálcára rátette az éthordót. Ha most a hajából lódarázsraj sistereg ki, és ellepi az ételpultot, vagy a vendégek felé szóródik, akkor kimenekül, és öngyilkos lesz. Ezt az egyetlen gondolatot, ezt az eltökélt szándékot üzente a darazsaknak, akik talán meg is értették, mert nyugton maradtak, amíg óvatos mutogatással megtöltette az éthordót. Ó, kedves darazsaim. Hiszen ti nem esztek ürüléket, azt a legyek eszik, akiket viszont ti esztek – dehogyis, hiszen a lódarázs vegetariánus. A kölykeit eteti húspéppel, ő maga nektárt, ambróziát, mennyei mannát fogyaszt. Szóval a málnaöntetes tejberizsből kérnék még egy adagot.

Aztán sietett vissza, a haja körül gyenge darázscirkálással.

A könyvtárban maga elé rakta az edényeket, és várt. Óvatos zúgás támadt a hajában, aztán puha fölfutással zajos csúcsforgalom kezdődött: meghordták a frizuráját kelkáposzta-főzelékkel és málnaöntetes tejberizzsel. Lanyhult a forgalom, és ő megdöbbenve tapasztalta, hogy az észszerű „dögöljetek bele!" gondolat helyett bizonyos elégedettséget érzett, jól ettek a kicsik. Hiába, nőnek született. Akkor végre saját maga is megebédelt.

XII. Zárt ajtók

Már besötétedett, de Szilvia semmi hasznosnak nem volt képes nekikezdeni, a meddő töprengésen kívül. Sebaj, amúgyis meg kell várni, amíg lejár Barbara munkaideje. Egyszerűen semmi korábbinak nem látszott értelme; a legkevésbé a tíz évnyi katalogizálásnak. Gyökeresen új a helyzet, a probléma az eddig ismert receptek alapján megoldhatatlan. Nem jelentheti be a rendőrségen, mert kiderülnek a darazsak, ráadásul felelősségre vonják, miért nem nyilatkozott azonnal, ahogy a rendőrök faggatni kezdték volna. Ám ilyen eseményre a rendőrségnek, a tűzoltóságnak és más hasonló haváriaintézményeknek nyilván nincs receptjük. Szilvia egy barátnőjétől egyszer evezős hajó balesetéről hallott: a hajó beszorult valami kétrészes bója tartályai közé a folyóban, és a tűzoltók nagy vehemenciával, elsöprő önbizalommal elhárították a problémát, amely szerintük – amint utóbb értelmezhető volt – abban állt, hogy evezős hajó ékelődött a bójába. Kis úszódaruval a serdülő lányok bénult rémülete közepette megemelték a középen áthurkolt hajótestet, a két légszekrénybe hatolt víz súlya pedig gyufaszálként törte ketté azt. Végül aprófává hasogatva került vissza a hajó a sporttelepre, ami véget is vetett a lányok sportpályafutásának. Hát például ez volna az az intézmény, amely valószínűleg addig fújna mérget Szilvia fejére, amíg minden darázs elpusztulna, kerül a dolog akármekkora emberáldozatba is. Még elgondolta, hogy a rendőrség mihez kezdene vele mint tanúval, esetleg tettessel éveken át, és végső döntést hozott: a legnagyobb pánik pillanataiban sem derülhet ki, hogy mi a köze ahhoz, ami tegnapelőtt hajnalban történt. Mi több, egyáltalában senki sem tudhatja meg a darazsait. Az még nem világos, miként lehet az egész további életében elrejteni őket; mindeddig remélhetőleg sikerült.

Feje körül újra ébredt az erős, dallamos zengés, amely betöltötte a könyvtárat. Nyúlt a táskája után, amikor valaki bátortalanul, zavartan kopogott az ajtón. Barbara már régen hazament. Szilvia a rettenettől megmeredve, hangtalanul ült a székben, szinte lélegezni sem mert. Az ajtó

halkan kinyílt, és a sötétben, a folyosóablakon át az utcáról be-csillogó lámpafényben egy szemüveg villant meg egy férfifejen.

„Károly?" – susogta Szilvia alig hallhatóan. „Igen" – de a hang idegen volt.

Szilvia fölugrott, a hajában csönd. A sötétben álltak egymással szemben, a férfi alig volt magasabb nála. Szilvia érzékelte a frizurájában növekvő feszültséget, rettegett a rendellenesen a helyiségben tartózkodó, idegen férfitól, majd plasztikusan megjelent előtte egy következő halál-eset forgatókönyve, amely aztán végképp rátereli a figyelmet.

– Menjen ki, kérem! Kérem!! – a suttogása szinte sikoltott.

– Nagyon kérem, ne haragudjék, de... – kezdte a férfi.

– Menjen! – mondta még csöndesebben; úgy érezte, ha megemeli a hagját, kioldja a darazsakat. – Életveszélyben van!

– Tudom. Azért vagyok itt.

– Te jó isten! Rendőr?

– Biológus vagyok. Láttam magát a Nyalifaliból kijönni, láttam a darazsait.

– Honnan??

– A Jóbarát önkiszolgálóból. Idáig követtem, de nem akartam be-jönni, nehogy az a nő meglásson.

– Milyen nő?

– A folyosóügyeletes. Vagyis portás. Vártam magára, de hiába. Miért van itt sötét? Hol a kapcsoló?

– Menjen ki, nagyon kérem! – Szilvia szinte sikított, és ezzel egy-időben a hajából kirobbantak a darazsak. Csakhogy a férfi számított va-lami ilyesmire, mert egy pillanat alatt kiugrott az üveges ajtó külső olda-lára, és becsapta maga után. Felordított, egy darázs kijutott utána, elérte a karját. Kint megtalálta a világítás nyomógombját, hideg neonfény áradt szét a folyosón, és az üvegen át Szilviát is megvilágította. Szinte dübör-gött a könyvtárszoba, Szilvia fejét darázsfelhő vette körül. A férfi odakint egy újsággal védte magát a darázs meg-megújuló támadásai ellen, végül sikerült levernie, rátaposott.

Bentről Szilvia jobban láthatta a férfit, mint amaz őt. Barna, öblösö-dő, rövid haj; vékony alkat; intelligens, szemüveges, tojásdad arc. Mintha látta volna már? Sajnos, nem lehet végleg elküldeni, mert a személyében legalábbis egy ember tud a darazsakról. Tárgyalni kell vele.

– Kérem... mit kíván tőlem?

– Nem hallom! – a férfi próbálta megfejteni a könyvtárhelyiség re-zonálása által fölerősített, monoton darázszúgáson átszűrődő szavakat.

– Mit akar? – kiáltotta Szilvia. A férfi egy pillanatig mozdulatlanul állt, majd lehajolt, és az ajtó alatt becsúsztatta az újságot, amely a bűnügyek-balesetek rovatnál volt kihajtva, felül a Szilvia által jól ismert közlemény.

Rosszabb a helyzet, mint gondolta. Nemcsak a darazsakról tud a férfi.

– Most mire vár? Mit akar? – kiabált ki a lány.

– Magára. Olvassa el a felső hírt.

– Mi közöm hozzá? – Szilvia egyensúlya szinte visszatért. Hiszen éppen erre volna a legnagyobb szüksége. Valakire, aki ismeri a titkát. Csakhogy a darazsaiért nem vállalhatja a felelősséget. Kéjgyilkos helyett elszabadult lódarázskommandó tizedeli a lakosságot. Kivégezték X. Károly biológust.

– Rendőrségi megbízatásom van. A hír szerint lódarazsak szúrtak agyon egy kéjgyilkost.

– Gondolja, hogy darázsfészekkel fölfegyverzett terminátorként működöm?

– Dehogy. Rekonstruálni akarják a kéjgyilkos teljes pályafutását, ez a gyászos végzet csak egy epizód. Nekem a lódarazsak és az ember viszonyának lehetséges alakulásáról kell egy kis dolgozatot alkotnom, például azt összefoglalni, hogy mit tesz a lódarazsakkal a vérszag. A cápák megőrülnek tőle, a kullancsok és szúnyogok életciklusa pedig megszakad nélküle. Eddig ilyesmit nem tudtunk a lódarazsakról. Ezt az embert olyan koncentrált támadás érte, amelynek az okát mindenképp tisztázni kell. Ha benne van az ok, akkor mindazok veszélyben forognak, akikben jelen van hasonló.

– És hogyan akarja ezt kitudni? Gyűjt egy halom kéjgyilkost, lódarazsakat szerez, és ezeket kombinálja?

– Nem tudom. De nagyon jó gondolat. A rendőrség azt mondta, ha segítségre van szükségem, a rendelkezésemre állnak. Lehet, hogy sorra kell járnom a börtönöket egy darázsfészekkel.

– Az én darazsaimmal soha, kedves Károly biológus úr. Soha.

– Vespay Károly.

– Vespay úr. Nahát. (Innen volt ismerős. Tanár volt az egyetemen. Jelentkeztem a rovartani specijére másodéven. Valami itt nagyon elbonyolódik.)

– Mi az, hogy nahát? Kedves Szilvia, ha jól olvasom itt az ajtón, a segítségére szorulok. Értse meg! Biológus vagyok, lódarazsakról kell szakértenem, ehhez lódarazsak kellenek. Nekem feladatom van, magának lódarazsai. De ha nekem nem volna megbízatásom, akkor sem mondhatnék

le egy profi lódarázskezelőről. Ilyen szakmai lehetőség egyszer van egy biológuséletben. Különben nem járt maga a Természettudományi Karra?

Szilvia kétségbeesetten törte a fejét, a darazsak dübörögve cirkáltak az üvegajtó belső felén. Vespay Károly nem csupán tanúja a darázsfészeknek, hanem akár a személyes adatainak is utánajárhat. Nyilván még mindig az egyetemen tanít. De ha nem, akkor is lekéri a lakcímét, ha akarja. Szilvia számára ez az ember a világegyetem legveszélyesebb élőlénye. Eljön a pillanat, és összerakja az ő darázsfészkét a kéjgyilkos halálával is. Szinte a kezében van a teljes történet.

– Fázik? – a férfi nagyon figyelte a lányt, s látta, hogy reszket.

Álltak az ajtó két oldalán. A darazsak lassan kezdtek megnyugodni, visszatértek a frizurába. A férfi egyszerre lassan, de határozottan kinyitotta az ajtót, és megállt két méterre a lány előtt. Két lódarázs azonnal megjelent a lány törzse körül.

– Tudja, ennél közelebb úgysem mehetek magához, különben megtámadnak. Ne aggódjék, kiváló a testőrsége. Tárgyaljunk.

– És miről tárgyaljunk?

– Kössünk kölcsönösen előnyös megállapodást. Maga lehetővé teszi, hogy tanulmányozzam a darazsait.

– És maga?

– A rendelkezésére bocsájtom a kutatási eredményeimet. Gyakorlati hasznosításra.

– Elboldogulok a darazsakkal magam is. (Ez sajnos korántsem biztos.) Mi a helyzet mindeközben a rendőri munkájával? Ledokumentál engem a rendőrség számára?

– Hááát...

– Nem, kedves Vespay Károly úr. Sem én, sem a darazsaim soha nem fognak a rendőrség rendelkezésére állni, semmiféle formában. Ne értsen félre, nem anarchista vagyok, hanem egy könyvtáros, és az én életem az enyém, és nem adom senkinek.

– Meg sem osztja senkivel?

– Mi köze hozzá? Szerezzen más darazsakat, és ne rajtam gyakorolja az insectológiát.

Vespay Károly szomorúan távozott. Szilvia pedig felidézte a férfi zöldesszürke szemüveges, finom tudósképét, törékeny alakját, és kétségbeesett sírásra fakadt. Sosem látja többé. Még ha egyéb sem érdekli az ő darazsain kívül.